

Lliçons de crisi. Entrevista a Maury Klein

El crack del 29

Els ferrocarrils a mitjans del segle XIX van ser la major força impulsora a l'economia americana. Van ser els que van generar el major capital, van esdevenir el model de les grans empreses, van ser el primer gran mitjà de transport terrestre, van ser el primer mitjà de transport que arribà a la costa del Pacífic en un temps raonable i van generar tants negocis derivats que van ser, literalment, el motor de l'economia fins a principis del segle XX.

Als primers anys, quan els ferrocarrils eren línies locals, la major part del capital venia dels comerciants locals i d'altres que estaven ansiosos per construir una línia de tren de la seva ciutat a la ciutat veïna. Més tard, quan van venir els grans projectes, es necessitava capital i s'havien de trobar grans recursos. La major part de recursos van venir de Nova York, de l'àrea que avui coneixem com Wall Street.

En gran part, els ferrocarrils van convertir Nova York en la capital del mercat dels Estats Units i des de llavors, a la dècada dels 1840, en endavant, Nova York va esdevenir el mercat on els ferrocarrils devien la major part de capital.

I indubtablement, bona part dels diners que venien de Nova York venien d'ultramar, un munt de capital europeu. Capitalitzar els ferrocarrils era un problema difícil perquè res així no havia existit abans. Hi havia grans empreses però la majoria eren públiques.

La majoria de negocis americans eren privats, de propietat individual, societats familiars, i molt poques societats anònimes. Però van aparèixer els ferrocarrils, eren tan grans i necessitaven tant capital que calia concebre una nova manera de fer, i aquesta va ser la corporació.

La corporació originalment va ser concebuda per ser utilitzada habitualment en les feines públiques. Per tant, per crear-ne una de privada hi havia moltes dificultats en aconseguir idear un sistema amb què la corporació es convertís en una forma general d'organització.

La febre de l'or de Califòrnia, de fet, va tenir lloc abans de que els ferrocarrils anessin cap a l'oest, per tant, no hi van tenir cap paper. El que va provocar la febre de l'or va ser el desenvolupament de Califòrnia i quan Califòrnia es va desenvolupar, el desig d'arribar a la costa va créixer més ràpidament perquè hi havia dos o tres estats a la costa oest que estaven aïllats de la resta dels Estats Units.

Els ferrocarrils van ser la influència més important en la colonització de l'oest americà, tot el territori dels Estats Units a l'oest dels rius Mississipí i Missouri. I van ser-ho perquè on ells anaven, els seguien els colons, les ciutats es desenvolupaven, i s'organitzaven estats sencers. Fins llavors, l'oest gairebé no estava colonitzat exceptuant la costa del Pacífic. Quan els ferrocarrils van arribar a la costa del Pacífic literalment van aconseguir lligar al país.

De fet, va haver-hi dues crisis: una al 1929 i una altra al 1930. Al 1929 el mercat borsari es va col·lapsar, al 1930 l'economia va entrar en recessió. Els orígens de la crisi del 1929 tenen a veure amb el mercat borsari perdent el control a mesura que l'economia es desenvolupava, es creaven nous negocis, més gent que mai tenia diners que podia invertir en accions, i van provocar, literalment, un mercat borsari fora de control.

En la majoria de crisis financeres els bancs són com els canaris de les mines de carbó: avisen quan hi ha alguna cosa que no funciona i generalment són els excessos, les bombolles especulatives o l'excés de crèdit els qui han provocat la majoria de fallides financeres i econòmiques americanes.

Al 1929 succeïa això: no només el mercat borsari estava fora de control, també hi eren els bancs: estaven completament fora de la regulació del govern. Simplement van anar a la seva i van pagar un preu molt alt. El col·lapse del mercat borsari no va provocar realment la crisi econòmica mundial.

Les crisis borsàries han succeït en ocasions semblants sense que després hi hagués una recessió. No obstant, en aquest cas, a finals de 1930, les economies van entrar en depressió per diferents motius. I va ser aquesta depressió la que es va estendre arreu del món i va començar a afectar a diferents països diversos cops i de diferents maneres. Alguns països europeus, principalment Anglaterra, ja tenien problemes financers abans, i també Alemanya.

L'efecte més notable de la política del *New Deal* de Roosevelt va ser un en particular: per primera vegada el govern americà es va involucrar seriosament en polítiques de benestar social. Per primera vegada va proveir coses com l'assegurança d'atur, seguretat social i d'altres xarxes de seguretat que l'economia industrial, gairebé arreu del món, especialment a Europa, ja tenia, però que els Estats Units no tenia. Per tant el que va fer el *New Deal* és introduir a Amèrica el govern en majúscules, amb tots els seus pros i contres.

La crisi de 1929 va deixar ferides profundes al mercat borsari, que a nivell de mercat, no va arribar als nivells de 1929 fins a la dècada de 1950. En termes generals, va aniquilar moltes persones i va convertir en sospitós el fet d'invertir en accions; i el que va provocar no va venir sol sinó que quan va començar la depressió la majoria de gent va associar els dos fets i d'alguna manera van veure al mercat borsari com a responsable de la depressió. El resultat és la dificultat de la gent per separar aquests fets i moltes de les polítiques concebudes pel govern per afrontar allò encara estan amb nosaltres o almenys ho estaven fins a la dècada del 2000.

Hi ha paral·lelismes entre el 1929 i la crisi de després de 2008, i alguns d'ells tenen a veure amb el fet que una vegada més els bancs van descontrolar-se i van seguir pràctiques que s'haurien d'haver frenat abans que creixessin excessivament tal com van fer. I també en la rectificació d'algunes polítiques, en particular amb la Llei Glass-Steagall, que va ser posada en pràctica per prevenir aquesta mena de fets, la nova generació d'americans va haver d'aprendre de nou on podien arribar els fracassos del sistema si els deixaves dirigir el mercat.

L'avarícia és inseparable del sistema capitalista de fet, de qualsevol sistema, però pren diferents formes. En el nostre cas, és part del combustible que alimenta l'economia capitalista i com qualsevol altre cosa, si perd el control solen haver-hi males conseqüències.

En altres paraules, no és que la història es repeteixi, la història mai es repeteix però sí que ho fan les mateixes pautes històriques. I les pautes històriques estan relacionades amb el comportament humà i quan aquest és excessiu, en aquest cas l'avarícia, pots veure com acaba.